

Nieuw samenwerkingsverband voor byzantijnse katholieken opgericht

Byzantijns Netwerk Nederland

Binnen de diversiteit in spirituele en theologische tradities die de katholieke Kerk eigen is, bevindt zich in Nederland een kleine, zelden opgemerkte parel. Verenigd in gemeenschappen, koren of verenigingen vieren enkele duizenden katholieken regelmatig de liturgie volgens de byzantijnse ritus, verdiepen zich in de spiritualiteit van het Oosten of leggen zich speciaal toe de cherubijnenkoren in byzantijnse zang te evenaren. Voortaan willen zij samenwerken in het Byzantijns Netwerk Nederland.

Tien van deze gemeenschappen zijn verenigd in de Landelijke Instelling Pokrof. Zij zijn te vinden tussen Maastricht en Haarlem en beschikken meestal over een eigen kapel, voorzien van iconostase. Nijmegen, Tilburg en Utrecht kennen hun Byzantijnse Koren, die voortkomen uit het Apostolaat Oosterse Kerken (AOK, later Actie en Ontmoeting oosterse Kerken genoemd). Tien priesters, regulieren en seculieren, hebben na een periode van intensieve vorming de bevoegdheid om deze gelovigen voor te gaan in de regelmatige viering van de Goddelijke Liturgie en hen pastoraal bij te staan, doorgaans naast hun werk in 'gewone' parochies.

Continuïteit van de byzantijnse ritus

Vrijdag 19 september kwamen vertegenwoordigers uit deze groepen bijeen in Utrecht. Aangevuld met een vertegenwoordiging van de Johannes van Damascusgemeenschap te 's-Hertogenbosch en de Katholieke Vereniging voor Oecumene (rechtspolvolger van het AOK) sloten zij een verkennend en voorbereidend traject van twee jaar af. In aanwezigheid van mgr. J. van Burgsteden s.s.s., bisschop-referent voor oecumene en oosterse christenen, ondertekenden zij de basistekst die uitgangspunt moet zijn voor de werkzaamheden van het Byzantijns Netwerk Nederland. Na een ingetogen byzantijnse dankdienst in de kapel van het Secretariaat van de Kerkprovincie was de oprichting van het Netwerk een feit.

Het Netwerk heeft als centrale doelstelling de continuïteit van de byzantijnse ritus binnen de katholieke Kerk in Nederland te waarborgen. Samenwerking, wederzijdse ondersteuning en inspiratie zijn daarvoor de belangrijkste instrumenten. De samenwerking wil de zelfstandigheid van de participanten aan het netwerk niet aantasten. De lichte organisatiestructuur laat de mogelijkheid voor meer of minder intensieve samenwerking open en moet vooral zorgen voor een hoge functionaliteit van het Netwerk.

Vier aandachtsvelden

Inhoudelijk kent het Netwerk vier aandachtsvelden: liturgie (vieren), catechese (leren), diaconie en gemeenschapopbouw (dienen) en ten slotte oecumene. Om de voortgang te waarborgen werd aan ieder aandachtsveld een projectgroep (kamer) gekoppeld die ieder half jaar een kleiner project of onderzoek moet afronden. De onderwerpen van deze projecten worden vastgesteld door de Algemene vergadering, waarin twaalf vertegenwoordigers van de verschillende deelnemers aan het Netwerk zitting hebben. Diezelfde vergadering draagt waar mogelijk bij aan de implementatie van de bereikte resultaten.

Mgr. Van Burgsteden sprak bij gelegenheid van de oprichting zijn felicitaties uit. Hij stelde de aanwezigen een jonge, Limburgse priester van de byzantijnse ritus ten voorbeeld: Frans Helwegen, die in de jaren '30 van de vorige eeuw huis en haard verliet voor studie en voor zijn pastorale werk onder de oosterse christenen. Door de oorlog gedwongen naar Nederland terug te keren, was het juist zijn passie voor Rusland die hem verdacht maakte bij de Duitse bezetter. Op 13 februari 1945 overleed hij in KZ Buchenwald. De referent: "Vader Frans Helwegen is voor ons een voorbeeld dat de keuze voor een bepaalde vorm van liturgie verder gaat dan de buitenkant, maar een leven kan vormen, kan sturen, kan vervullen. Volledig en totaal, tot het einde. Hoe klein we als byzantijnse gemeenschap binnen de katholieke Kerk in Nederland ook zijn: dát kan onze eigen, kostbare bijdrage zijn aan een evangeliserende Kerk die getuige wil zijn van de hoop die in ons leeft. Naar het voorbeeld van Frans Helwegen en met de bijstand van Onze Lieve Vrouw van Vladimir."

